

נתוני זרים בישראל

מוגש ע"י רשות האוכלוסין וההגירה
יחידת תכנון, מחקר, איכות ומצוינות

מהדורה מס' 1/2012

ינואר 2012

רשות האוכלוסין וההגירה

שלום רב,

מסמך "נתוני זרים בישראל" מציג נתונים סטטיסטיים המתייחסים לסוגיות עיקריות בנושא זרים בישראל.

המסמך "נתוני זרים בישראל" במתכונתו הנוכחית הוא גרסה ניסיונית. אנו ממשיכים לגבשו על-פי היכולת המתפתחת של הרשות לספק נתונים נוספים וכן בהתאם להערות המתקבלות מקהל המעיינים בו.

מדי חודש מופיעות בסוף החוברת הגדרות למשתנים שבהם המסמך עוסק. הגדרות אלו חשובות להבנת הנתונים המוצגים. מעת לעת ובהתאם להתפתחות היכרותנו עם הנושאים שבהם המסמך עוסק, אנו מחדדים את ההגדרות. לכן מומלץ לחזור ולקרוא אותן לפני כל עיון במסמך.

מהדורת חודש ינואר 2012 של המסמך "נתוני זרים בישראל" כוללת גם סיכום של שנת 2011. לצד טבלאות הנתונים הוספנו הערות המתייחסות למגמות המאפיינות את שנת 2011, אם יש כאלה.

תופעת ההסתננות לישראל היא אחת הסוגיות המרכזיות הנוגעת לשוהים הבלתי-חוקיים במדינת ישראל. בסוף שנת 2011 אפשר לומר כי ההסתננות לישראל כתופעה הנמצאת במגמת גידול אינה מוטלת בספק. מספר המסתננים שנכנסו לישראל בשנת 2011 גדל פי כ-1.5 בהשוואה למספר הנכנסים בשנת 2010 (ראו סעיף א: מסתננים).

אומדן **היקף השוהים הבלתי-חוקיים** מושפע מסדרי גודל של תיירים שאשרתם פגה (ראו סעיף ג: תיירים), של עובדים זרים לא-חוקיים (ראו סעיף ב: עובדים זרים) ושל מסתננים (ראו סעיף א: מסתננים). בשעה שחלה ירידה במספר התיירים שאשרתם פגה וכן במספר העובדים הזרים הלא-חוקיים, מספרם של המסתננים עלה. יתר על כן, מכיוון שכ-80% מהמסתננים שנכנסו לישראל מקורם מסודן ומאריתריאה (ו-100% בקירוב מקרב הנכנסים בשנת 2011 בלבד מקורם משם), ומאחר שבאופן עקרוני לא ניתן להרחיקם לעת הזו, היכולת להקטין את היקפה של אוכלוסיית המסתננים כמעט שלא קיימת. בהתאם לכל זאת אומדן סך השוהים הבלתי חוקיים בסוף שנת 2011 לא השתנה באופן משמעותי בהשוואה לסוף שנת 2010 והוא עומד על כ-150,000 איש.

צמצום מספרם של השוהים הבלתי-חוקיים מושג בשלושה ערוצי פעולה עיקריים: יציאה מרצון (ראו סעיף ד: עזיבה מרצון), יציאה בעקבות צו הרחקה (ראו סעיף ו: אכיפה) והסדרת מעמד (ראו סעיף ה: הסדרת מעמד). בשנת 2011 הניבה פעילות הרשות בכלל הערוצים, שנועדו לצמצם את מספר השוהים הבלתי-חוקיים, ירידה של כ-40,000 איש מכלל אוכלוסייה זו.

אכיפת החוק על מעסיקים ישראלים של שוהים בלתי-חוקיים היא אחד הנדבכים החשובים בפעילות לצמצום מספר השוהים הבלתי-חוקיים בישראל. בשנת 2011 חל גידול בפעילות האכיפה על מעסיקים בהשוואה לנתוני 2010: נרשמה עלייה של כ-50% במספר התיקים שנפתחו; חלה עלייה של כ-50% במספר הקנסות שהוטלו; וסכום הקנסות עלה בשיעור של יותר מ-10% (ראו סעיף ו: אכיפה).

בברכה,
מרב אברהם
מנהלת תחום תכנון, מחקר, איכות ומצוינות

התייחסות למסמך ניתן להעביר לח"מ באמצעות כתובת הדוא"ל: meravab@moin.gov.il.

נתוני זרים בישראל - טבלה מרכזת

נושא	תאריך עידכון	סה"כ	הערות
מסתננים שנכנסו לישראל	31.12.11	54,497	להרחבה ראו טבלאות א.1, א.2 ו-א.3
עובדים זרים חוקיים	31.12.11	74,778	להרחבה ראו טבלה ב.1
עובדים זרים לא חוקיים	31.12.11	14,118	להרחבה ראו טבלה ב.1
תיירים ללא אשרה בתוקף	31.12.10	95,000	להרחבה ראו טבלה ג.1
עזיבה מרצון בחודש נובמבר 2011	31.12.11	2,310	להרחבה ראו טבלה ד.1
הסדרת מעמד בחודש דצמבר 2011	31.12.11	30	להרחבה ראו טבלה ה.1
הרחקות בחודש דצמבר 2011	31.12.11	243	להרחבה ראו טבלה ו.1
אכיפה על מעסיקים בחודש דצמבר 2011: מס' תיקים שנפתחו מס' קנסות שהוטלו סכום הקנסות בש"ח	31.12.11	1,694 1,635 18,474,750	להרחבה ראו טבלה ו.2

א. מסתננים¹

טבלה א.1 מסתננים שנכנסו לישראל לפי שנת כניסה

סה"כ	2011													2010	2009	2008	2007	עד 2006	תאריך
	סה"כ	דצמ'	נוב'	אוקט'	ספט'	אוג'	יולי	יוני	מאי	אפר'	מרץ'	פבר'	ינואר						
54,497	16,851	2,869	2,698	1,998	1,304	1,922	1,659	1,321	803	632	746	311	588	14,756	5,306	9,212	5,487	2,885	31.12.11

תופעת ההסתננות לישראל, שהייתה זניחה עד לפני מספר שנים בגלל היקפה הנמוך יחסית, התרחבה מאד בשנים האחרונות עקב גידול חד במספר המסתננים הנכנסים לישראל (ראו טבלה א.1 שלעיל). ברמה השנתית ניתן לומר כי, מאז שנת 2006 קיימת עליה משנה לשנה במספר המסתננים שנכנסים לישראל (להוציא ירידה שחלה במספרם בשנת 2009 ביחס לשנת 2008). מגמה זו ממשיכה אף בשנת 2011 כאשר מספר המסתננים גדל בפי כ-1.5 ביחס לסוף שנת 2010, אז עמד מספר המסתננים שנכנסו לישראל קרוב ל-37,300. כמו כן, במהלך שנת 2011 נקבע מספר שיא למסתננים שנכנסו לישראל בחודש אחד, כאשר בכל אחד מהחודשים נובמבר ודצמבר נכנסו לישראל קרוב ל-3,000 מסתננים (שם).

כ-80% מהמסתננים שנכנסו לישראל מקורם מסודן ואריתראה (ראו טבלה א.2 שלהלן). מאפיין זה נעשה עוד יותר מובהק בשנת 2011, כאשר ארץ המוצא של קרוב ל-100% מהמסתננים שנכנסו לישראל היא סודן או אריתאה (ראו טבלה א.3 שלהלן).

טבלה א.2 מסתננים שנכנסו לישראל לפי מדינות נבחרות

סה"כ	מדינה			סוג הנתון	תאריך
	שאר המדינות	אריתריאה	סודן		
54,497	9,656	30,943	14,348	מס' מוחלטים	31.12.11
100	18	56	26	אחוזים	

טבלה א.3 מסתננים שנכנסו לישראל לפי מדינות נבחרות, שנת 2011

סה"כ	מדינה			סוג הנתון	תאריך
	שאר המדינות	אריתריאה	סודן		
16,851	732	10,640	5,479	מס' מוחלטים	31.12.11
100	4	63	33	אחוזים	

1 קובץ מסתננים הינו דינאמי ועשוי להתעדכן באופן רטרואקטיבי ביחס לחודשים קודמים.

ב. עובדים זרים

טבלה ב.1 עובדים זרים ששוהים כעת בישראל, לפי ענף

חוקיים									תאריך עדכון
סה"כ	מומחים	מסעדות	תעשייה ושירותים	חקלאות עונתי	חקלאות	בניין	סיעוד		
75,818	1,682	193	360	296	22,887	6,901	43,499		31.12.10
74,778	2,294	62	176	84	24,612	5,201	42,349		31.12.11
לא חוקיים									
סה"כ	אחר ²	מומחים	מסעדות	תעשייה ושירותים	חקלאות עונתי	חקלאות	בניין	סיעוד	
14,795		1,092	490	46	180	369	2,409	10,209	31.12.10
14,118	942	487	60	194	10	154	2,148	10,123	31.12.11

באופן כללי, בסוף שנת 2011 חלה ירידה במספרם של העובדים הזרים - החוקיים והלא חוקיים, בהשוואה למספרם בסוף שנת 2010. התבוננות במתרחש בענפים השונים מראה, כי ביחס לשנת 2010 מספר העובדים הזרים החוקיים בענף החקלאות עלה במעט בסוף שנת 2011 כתוצאה מהמבצע למימוש היתרים שערכה הרשות. לעומת זאת, בהתאם למדיניות הממשלה, בסוף שנת 2011 חלה ירידה משמעותית (צמצום של 50%) במספר העובדים הזרים החוקיים בענף התעשייה והשירותים בהשוואה למספרם בסוף שנת 2010. נראה, שכפועל יוצא מכך, חלה עליה במספר העובדים הזרים הלא חוקיים בענף זה ביחס למספרם בסוף שנת 2010.

ג. תיירים

טבלה ג.1 זרים שנכנסו למדינה כתיירים ונותרו בישראל בסוף שנת 2010 ללא אשרה בתוקף³

מדינה	אלפים	אחוזים
בריה"מ לשעבר*	45.4	47.8
ירדן	8.0	8.4
מקסיקו	4.8	5
רומניה	4.1	4.3
קולומביה	3.3	3.5
תורכיה	3.1	3.2
נפאל	2.4	2.5
הודו	2.3	2.4
מצרים	2.2	2.3
צ'כוסלובקיה*	2.1	2.2
שאר המדינות	17.3	18.2
סה"כ	95	100

*בגבולות שלפני הפירוק

הירידה במספר התיירים ללא אשרה בתוקף, שנצפתה בסוף שנת 2009 בשיעור של כ- 5% ביחס לסוף שנת 2008, ממשיכה גם בסוף שנת 2010, כאשר מספרם של התיירים ללא אשרה בתוקף עומד על 95 אלף - ירידה בכ- 6.5% ביחס לסוף שנת 2009.

3 המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - הודעה לעיתונות מיום 31.7.11. נתון זה הינו אומדן המתפרסם אחת לשנה

ד. עזיבה מרצון של זרים בלתי חוקיים

טבלה ד.1 עזיבה מרצון של זרים בלתי חוקיים, שנת 2011*

2011													סוג זרים
סה"כ	דצמ'	נוב'	אוקט'	ספט'	אוג'	יולי	יוני	מאי	אפר'	מרץ	פבר'	ינואר	
4,616			266	337	367	419	432	597	627	734	351	486	עובדים זרים
25,457			2,044	2,708	3,263	3,176	3,173	2,458	3,300	2,154	1,616	1,565	שאר זרים
30,073			2,310	3,045	3,630	3,595	3,605	3,055	3,927	2,888	1,967	2,051	סה"כ

*ניתן להציג נתונים מהימנים המתייחסים לעזיבה מרצון של זרים בלתי חוקיים בפער של חודשיים ממועד העזיבה.

הממוצע החודשי של עוזבים מרצון בחודשים ינואר עד אוקטובר 2011 עומד על כ-3,000.

עזיבה מרצון היא תוצר של פעילות ישירה ועקיפה שנוקטת רשות האוכלוסין וההגירה על מנת לעודד שוהים בלתי חוקיים לצאת את הארץ שלא מתוקף צו הרחקה. פעילות ייזומה לעידוד עזיבה מרצון כוללת הסברה המכוונת לאוכלוסיית היעד וסיוע בהוצאת מסמכי נסיעה ובמימון הוצאות הנסיעה. לצד זאת נוקטת הרשות בפעולות אכיפה היוצרות הרתעה בקרב השוהים הבלתי חוקיים ומעודדת את עזיבתם.

ה. הסדרת מעמד

טבלה ה.1 הסדרת מעמד של עובדים זרים, שנת 2011

2011													מס' עובדים זרים
סה"כ	דצמ'	נוב'	אוקט'	ספט'	אוג'	יולי	יוני	מאי	אפר'	מרץ	פבר'	ינואר	
144	30	16	16	13	3	11	4	7	9	9	20	6	

הסדרת מעמד של עובדים זרים, שיצאו ממעגל העבודה החוקי והחזרתם למעגל העבודה החוקי, נעה במהלך שנת 2011 בין יחידים לעשרות בודדות בחודש.

ו. אכיפה

טבלה ו.1 הרחקות של זרים* בלתי חוקיים, שנת 2011

2011													סוג זרים
סה"כ	דצמ'	נוב'	אוקט'	ספט'	אוג'	יולי	יוני	מאי	אפר'	מרץ	פבר'	ינואר	
771	63	73	54	65	115	66	72	67	49	83	50	87	תיירים
1,131	76	114	89	82	140	77	130	118	97	110	88	124	עו"ז
1,925	104	107	219	193	171	153	186	184	211	183	154	167	שאר זרים
3,827	243	294	362	340	426	296	388	369	357	376	292	378	סה"כ

* ללא פלסטינאים

בשנת 2011 חלה עליה של כ-5% במספר הרחקות הכולל של זרים בלתי חוקיים ביחס לנתון זה בשנת 2010 (2,570). הממוצע החודשי של מספר ההרחקות עמד בשנת 2011 על כ-300, לעומת כ-200 בשנת 2010. התפלגות המורחקים בהתאם לקבוצת השוהים הבלתי חוקיים אליה הם משתייכים נותרה בשנת 2011 לזו בשנת 2010: כ-20% תיירים שאשרתם פגה, כ-30% עובדים זרים לא חוקיים וכ-50% כל היתר.

טבלה 2.0. אכיפה על מעסיקים, שנת 2011

סה"כ קנסות		קנסות שהוטלו בגין כל שאר העבירות		קנסות שהוטלו בגין העסקה שלא כדין		תיקים שנפתחו במהלך החודש ⁴	חודש אכיפה
סכום בש"ח	מספר	סכום בש"ח	מספר	סכום בש"ח	מספר		
2,167,500	226	747,500	75	1,420,000	151	112	ינואר
2,086,750	147	726,750	49	1,360,000	98	158	פברואר
1,981,750	166	694,250	52	1,287,500	114	148	מרץ
1,231,000	120	356,000	42	875,000	78	95	אפריל
1,165,000	120	290,000	38	875,000	82	181	מאי
1,377,500	134	367,500	33	985,000	97	191	יוני
2,545,000	199	990,000	71	1,555,000	128	198	יולי
1,183,250	96	538,250	30	645,000	66	84	אוגוסט
665,000	73	165,000	25	500,000	48	139	ספטמבר
993,000	58	523,000	17	470,000	41	94	אוקטובר
1,234,000	149	384,000	52	850,000	97	150	נובמבר
1,870,000	151	555,000	57	1,315,000	94	147	דצמבר
18,474,750	1,635	6,337,250	541	12,137,500	1,094	1,697	סה"כ

לאחר שבסוף שנת 2010 הושלמה העברת סמכויות האכיפה לידי הרשות חל בשנת 2011 גידול בפעילות האכיפה על מעסיקים: נרשמה עליה של כ- 50% במספר התיקים שנפתחו (כ-1,700 תיקים ב-2011 לעומת כ-1,130 בשנת 2010). כמו כן, חלה עליה של כ-50% במספר הקנסות שהוטלו (כ-1,630 בשנת 2011 לעומת כ-1,100 בשנת 2010). סכום הקנסות בשנת 2011 עלה ביותר מ-10% (כ-18,500,000 ₪ בשנת 2011 לעומת כ-16,400,000 ₪ בשנת 2010).

4 השדה הינו דינאמי ועשוי להתעדכן באופן רטרואקטיבי ביחס לחודשים קודמים.

הגדרות

1. מסתננים

זרים שנכנסו לישראל דרך הגבול עם מצרים שלא כחוק ונתפסו בגבול או בתוך הארץ.

2. עובדים זרים חוקיים

פירוט ההגדרות לפי ענף:

ענף הסיעוד - בעל רשיון ב/1 או ב/2 תקף + נמצא תחת היתר תקף + מעסיק פעיל או שהמעסיק נפטר עד 30 יום.

ענף הבניין - בעל רשיון ב/1 תקף ונמצא תחת היתר תקף.

ענף החקלאות - בעל רשיון ב/1 או ב/2 תקף ונמצא תחת היתר תקף.

ענף התעשייה והשירותים - בעל רשיון ב/1 או ב/2 תקף ונמצא תחת היתר תקף.

3. עובדים זרים לא חוקיים

זרים שהיו בעבר עובדים זרים חוקיים, בהתאם להגדרה של עובדים זרים חוקיים (כנ"ל) אך כרגע אינם עונים על קריטריון אחד לפחות של הגדרה זו.

הפילווח לענפים נעשה בהתאם להיתר העבודה שהיה לעובד הזר בהיותו עובד חוקי.

4. תיירים ללא אשרה בתוקף

אומדן זרים מארצות בלתי מפותחות שנכנסו למדינה כתיירים בשנים 1995-2010 ונותרו בישראל בסוף שנת 2010 ללא אשרה בתוקף. לפי ההשערה, רובם עובדים באופן לא חוקי. המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - הודעה לעיתונות מ-31.7.11.

5. עוזבים מרצון

זרים שיצאו מהארץ לאחר ששהו בה ללא אשרה בתוקף ועברו יותר מ-90 יום מהמועד פג תוקף אשרתם ועד למועד יציאתם את ישראל. יציאתם את הארץ לא נעשתה מתוקף צו הרחקה.

6. הסדרת מעמד

הליך, שבאמצעותו עובדים זרים שיצאו ממעגל העבודה החוקי והפכו לעובדים זרים לא חוקיים, מוחזרים למעגל העבודה החוקי, וזאת בהתאם להוראות החוק ולנוהלי רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול.

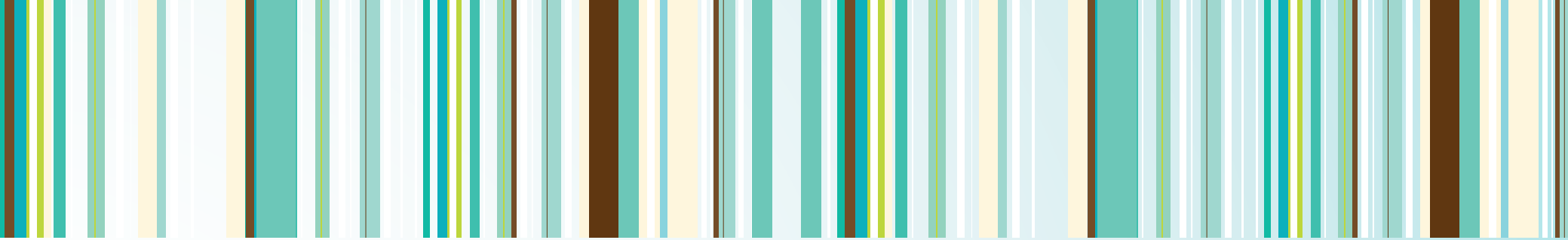
.7 הרחקות

זרים שיצאו מהמדינה בעקבות צו הרחקה.

.8 אכיפה על מעסיקים

קנסות שהוטלו בגין העסקה שלא כדין - קנסות שהוטלו בגין עבירה על סעיפים בחוק עובדים זרים המתייחסים להעסקת עובד זר ללא היתר/אשרה.

קנסות שהוטלו בגין כל שאר העבירות - קנסות שהוטלו בגין עבירות על חוק עובדים זרים, בהתייחס לסעיפים הבאים: אי מתן מגורים הולמים לעובד זר, העדר ביטוח רפואי לעובד זר ואי החזקת מסמכי העסקה של עובד זר.

לכח

www.piba.gov.il

מרכז שירות ומידע ארצי *3450

יש לך רשות לקבל שירות